

Au Conte Lutwig de Nassau, mon bon Frère

15 October 1559

II

Toelichting

Hier (de brief is van 15 October 1559) is het hoofd van een groote degelijke familie aan 't woord. Toen graaf Willem 6 October 1559 stierf was Willem, prins van Oranje, zes en twintig jaar oud. De dochter uit het eerste huwelijk van graaf Willem was getrouwd, de kinderen uit het tweede huwelijk waren gedeeltelijk nog jong; het waren behalve de Prins: Jan, Lodewijk, Adolf en Hendrik, de jongens, Maria, Anna, Elizabeth, Catharina, Juliana en Magdalena, de meisjes; de laatste drie waren nog kinderen. Wel moet Juliana van Stolberg een krachtige vrouw geweest zijn, dat het saamhoorigheidsgevoel op een wijze als dèze tot uiting komt, geschreven door het kind, dat vanaf zijn elfde jaar in den vreemde was opgevoed. Zijn sterken familiezin en eerbied voor zijn moeder heeft de Prins steeds gehouden.

Mon Frère,

Je ne vous serois asses escripre le marissement que se m'act esté, d'avoir entendu le trespas de Monsieur nostre bon père que Dieu perdoin, pour avoir perdu ung tel père à qui nous tous luy estions tant obligé pour si grande amour et affection qu'i nous portoit. Mais puisque se ast esté la volonté de Dieu, il nous fault regarder tous, nous conformer à icelle et en oultre regarder de ensuivre ses vestiges, affin que nostre maison qui touiour ast esté avecque l'aide de Dieu en si bonne renommée et estimation, ne soit perdu, ains plustost augmenté, ce que facilement se porra faire, en cas que nous aultres, ses enfans, vivons en bonne accort et amour, dont vous veulx bien assurer que de ma part il n'y aura jammais faulte et que ie vous assisteray touiours à vous tous, et de conseille et en tout aultre chose où me vouldres employer, me tenant seur que de vostre costé feres le mesme et principalement entre vous aultres frères qu'il emport pour le bien de la Maison que vives en bonne amitié et accort ensamble et que ne faictes rien que par conseille et bon advis. Aultrement nostre Maison qui ast touiours esté en si bonne réputation, se viendroit à se perdre et deminuer et de ma part, comme jà vous ay dict, me emploieray très volontiers pour vous assister en tout ce que sera pour vostre bien et augmentation de nostre Maison, ce que vous porres bien assurer de ma part à tous mes aultres frères, comme celluy que aves touiours cognue l'affection que les ay porté et oultre regarder de assister Madame nostre mère selon la grande obligation que nous avons à icelle et la servir et conplaire en tout ce que vous porres, car ne feres que vostre debvoir et service très agréable à Dieu et chose qui toutte vostre vie vous serat réputé pour honneur. Et sur ce feray fin de ceste, me recommandant de bien bon ceur

à vostre bonne [grâce], priant le Créateur vous donner, mon frère, ce que plus désires.

De Brusselles ce XV d'octobre.

Vostre bien bon frère à vostre commandement,

Guill^e. de Nassau

[P.S.] Mon Frère,

Quant à voage que debvies faire avecque le conte de Schwartzembourg ¹⁾, pour les affaires que sçaves, vous prie me mander ce que porres faire et s'il vous feres le voage ou non, affin que selon cela je me aurois à rigler ²⁾. Et vous prie baiser les mains de ma part au conte de Schwartzembourg et à masseur Caterina et luy asseurer que toutte ma vie luy demoreray bon frère, comme je seray aussi à Juliana et Madalena; et s'il ont perdu ung père, qu'il trouveront ung aultre à moy. Je vous prie, me mander la résolution que le conte de Schwartzembourg aura prins quant à son mariage et de tout ce qui se passe là, et faire mes très humbles recommandations à Madame nostre mère.

Datum ut in literis.

Guill^e. de Nassau

¹⁾ Günther, graaf van Schwarzburg, die in 1560 trouwde met 's Prinsen zuster Catharina.

²⁾ Deze woorden zijn door Groen van Prinsterer, *Archives ou Correspondance inédite de la Maison d'Orange-Nassau, Série I, t. I, p. 49*, verklaard alsof ze doelden op een reis van Lodewijk en Günther naar Saksen, om August te polsen over een huwelijksaanzoek van den Prins (Anna van Buren was in 1558 gestorven) voor zijn nichtje Anna; daar is geen verder bewijs voor.

Aan Graaf Lodewijk van Nassau, mijn welbeminden broeder

Beste Broeder,

Ik kan U niet genoeg zeggen hoeveel verdriet het mij gedaan heeft het overlijden van onzen goeden vader — wien God genadig zij — vernomen te hebben en zulk een vader te hebben verloren, aan wien wij allen zooveel verplicht waren door de groote liefde en toewijding die hij ons betoonde. Maar aangezien het Gods wil is geweest, behooren wij allen ons daaraan te onderwerpen en er ons bovendien op toe te leggen zijn voetspoor te volgen, opdat ons Huis, dat altijd met Gods hulp zooveel roem en achting heeft geogst, niet ten onder moge gaan, maar veeleer in bloei toeneme. Dit zal gemakkelijk genoeg geschieden wanneer wij, zijn kinderen, in goede eensgezindheid en liefde leven. Ik voor mij wil U gaarne verzekeren dat ik daarin nooit te kort zal schieten en dat ik U allen steeds zal bijstaan, zoowel met raad als met alle andere zaken waarvoor Gij mijn hulp zoudt wenschen, in de overtuiging dat Gij, van Uw kant, hetzelfde zult doen. Vooral is het voor het welzijn van ons Huis noodzakelijk dat Gij, broeders, onderling in goede vriendschap en eendracht leeft en niets doet dan na beraad en grondig overleg. Anders zou ons Huis, dat altijd zulk een goeden naam heeft gehad, ten val komen en verzwakken en, zooals ik al zeide, ik voor mij, zal U volgaarne met alles wat voor Uw heil en den voorspoed van ons Huis dienstig is, ter zijde staan. Wil dit wel namens mij aan al mijn andere broeders verzekeren, Gij die altijd geweten hebt hoeveel liefde ik hun heb toegedragen. Wil er bovendien voor zorgen onze moeder, overeenkomstig de groote verplichting die wij aan haar hebben, bij te staan en zooveel Gij maar kunt, te helpen en ter wille te zijn. Want Gij zult daarmede slechts Uw plicht doen, God op een Hem zeer welgevallige wijze dienen en het zal U Uw geheele leven tot eer gerekend worden. Hiermede eindig ik dezen brief, mij van ganscher harte

in Uw goede gezindheid aanbevelend en den Schepper biddend U,
mijn broeder, datgene te schenken wat Gij het meeste wenscht.

Brussel, 15 October.

Uw getrouwe en dienstwillige broeder,

Willem van Nassau

[P.S.] Beste Broeder,

Wat de reis betreft, die Gij voor de bekende aangelegenheden met Graaf van Schwarzburg moest maken, verzoek ik U mij te berichten wat Gij zult kunnen doen en of die reis àl of niet zal plaats hebben, opdat ik, naar gelang daarvan, mijn maatregelen zou kunnen nemen. En ik verzoek U mijn hartelijke complimenten over te brengen aan Graaf van Schwarzburg en aan mijn zuster Catharina en haar te verzekeren, dat ik mijn leven lang een goede broeder voor haar zal blijven, evenals voor Juliana en Magdalena, en dat, nu zij een vader verloren hebben, zij er een anderen in mij terug zullen vinden. Ik verzoek U mij het besluit mede te deelen dat Graaf van Schwarzburg omtrent zijn huwelijk heeft genomen en mij alles wat daar gebeurt te berichten. Gelieve mijn zeer eerbiedige groeten aan onze moeder over te brengen.

Willem van Nassau